

Poliisin rooli ja tehtävät tutkinnassa

Maija Aunio

Vanhempi rikoskonstaapeli

Helsingin poliisilaitos / Väkivaltarikosyksikkö

Suomen Gynekologiyhdistyksen

koulutuspäivät 23.-24.4.2009, Jyväskylä

Poliisille ilmoitettujen seksuaalirikosten määrä
on noussut vuosittain

- Helsingissä 400-500
- Koko maassa yli 2000

Poliisille ilmoitettujen, lapsiin kohdistuvien
seksuaalirikosten määrä on noussut vuosittain

- Helsingissä yli 200
- Koko maassa yli 1000

- Rangaistussäännöksiä tarvitaan seksuaalisen itsemääräämisoikeuden suojelemiseksi
- Lisäksi lailla suojataan lapsia

Määritelmät (rikosprosessi)

- Asianomistaja = uhri; henkilö, kenen oikeutta tai etua on loukattu
- Myös huoltaja käyttää puhevaltaa, jos asianomistaja on alaikäinen
- Epäilty
- Todistaja

-
- Rikosilmoitus
 - Esitutkinta
 - Syyteharkinta
 - Oikeudenkäynti
-
- Harkinnanvarainen suljettu käsittely
 - Oikeudenkäyntiaineisto salassa pidettävää

Määritelmät (rikoslaki 20 luku)

- Sukupuoliyhteys = sukupuolielimellä tapahtuvaa tai sukupuolielimeen kohdistuvaa tunkeutumista toisen kehoon
- Seksuaalinen teko = teko, joka olennaisesti loukkaa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta

Rikosnimikkeet (rikoslaki 20 luku)

Raiskaus (1 v – 6 v)

- sukupuoliyhteyteen pakottaminen väkivaltaa käyttämällä tai sillä uhkaamalla
- tekijän aikaansaama tiedoton tila tai pelkotila
- törkeä raiskaus (2 v – 10 v)
- pakottaminen sukupuoliyhteyteen (max 3 v)
- pakottaminen seksuaaliseen tekoon (sakko tai max 3 v)

Seksuaalinen hyväksikäyttö (sakkoa tai max 4 v.)

- Seksuaalista itsemääräämisoikeutta olennaisesti loukkaava teko – aseman hyväksikäyttö
 - 1) alle 18-vuotias, joka alisteisessa suhteessa
 - 2) alle 18-vuotias, jonka kyky päättää seksuaalisesta käyttäytymisestään mm. ikäeron vuoksi olennaisesti heikompina kuin tekijällä
 - 3) sairaus, vammaisuus tai muu vastaava
 - 4) riippuvuussuhde

Seksuaalista hyväksikäyttöä on myös se, jos toinen tiedottomuuden tai muun avuttoman tilan vuoksi on kykenemätön puolustamaan itseään tai ilmaisemaan tahtoaan ja

tätä käytetään hyväksi ja saadaan henkilö sukupuoliyhteyteen tai ryhtymään muuhun seksuaaliseen tekoon.

- > Tällöin avuton tila on muun kuin epäillyn aikaansaama.

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö (max 4 v)

- Suojaikäraja 16 vuotta
- Tavoitteena lasten suojeleminen heitä vahingoittavilta seksuaalisilta teoilta
- Sukupuolilyhteys tai seksuaalinen teko
- Rangaistavuutta ei poista se, että alaikäinen on itse aloitteellinen
- Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö (1 v – 10 vuotta)

Nuorten keskinäiset sukupuolisuhteet

- Lailla ei ole tarkoitus rajoittaa nuorten keskinäisiä sukupuolisuhteita silloin, kun ne eivät sisällä toisen hyväksikäyttämistä
- Lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä ei ole, jos osapuolten iässä tai henkisessä ja ruumiillisessa kypsytydessä ei ole suurta eroa.

-
- Tapauskohtainen harkinta >> laissa ei mainita, kuinka monen vuoden ikäeroa on pidettävä suurena
 - Kehityseron arvioinnissa merkitystä on henkilön elämäntokemuksella sekä kyvyllä tehdä itsenäisiä päätöksiä

Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorilta

- Maksu tai korvaus alle 18-vuotiaalle tämän ryhtymisestä sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen tekoon
 - Korvauksella (raha, matka, elokuvat, vaatteet) oltava yhteys seksuaalitekoon
 - Jälkikäteen annettu, josta ei etukäteen puhuttu, ei ole ostamista

SYYTEOIKEUS

- Asianomistajarikoksia vain sukupuoliyhteyteen tai seksuaaliseen tekoon pakottaminen tai seksuaalinen hyväksikäyttö tietyissä tapauksissa
- Yleinen etu
- Toimenpiteistä luopuminen mahdollista raiskauksen, seksuaalisen hyväksikäytön tai lapsen seksuaalisen hyväksikäytön kohdalla; edellyttää asianomistajan pyyntöä

Seksuaalirikosten tutkinnasta

- Perusteelliset alkutoimet silloin, kun kyse on vereksestä tapauksesta, mm:
 - kiellä uhria pesemästä itseään tai vaatteitaan, vaatteet talteen
 - tapahtumapaikka muuttumattomana
 - poliisi aina paikalle
 - tekninen tutkinta →

-
- Uhrin puhutus
 - Miten tapahtumat saivat alkunsa?
 - Miten tekijä piti uhrin hallinnassaan?
 - Väkivallan määrä ja laatu
 - Uhrin vastarinta
 - Riisuminen
 - Seksuaalinen toiminta
 - Teon jälkeinen toiminta

-
- Oikeuslääketieteelliset tutkimukset
 - uhri lääkäriin oikeuslääketieteellisiin tutkimuksiin suostumuksellaan
 - poliisi päättää, mitä tutkimuksia tehdään ja missä laajuudessaan (tarkka teonkuvaus, jotta osataan pyytää ottamaan näytteitä oikeista paikoista)
 - tutkimuspyyntö ja näytteenottopyyntö lääkärille
 - pyydä lääkäriä valokuvaamaan vammat, mikäli mahdollista

-
- tyypillisiä vammoja ovat sormien painalluksesta syntyvät pinnalliset, huonosti erottuvat sormenpäänmuotoiset verenpurkaumat reisien ja säärien pinnoilla (jalkoja vedetty väkisin erilleen) tai ranteissa ja käsivarsissa (pidetty kiinni). Voivat näkyä vasta vuorokauden kuluttua
 - voidaan pyytää myös alkoholimääritystä, ja huume- ja lääkeseulontaa ("tyrmäystippatesti)
 - O-näytteet sukupuolitaudeista

-
- Rikoksesta epäilty lääkäriin oikeuslääketieteellisiin tutkimuksiin pakkokeinolain perusteella (vammat, kynnenalusnäytteet, kuidut, vertailunäytteet häpykarvoista, sukupuolitaudinäytteet, verinäytteet)

-
- KRP:ltä pyydettävät tutkimukset
 - kuitututkimukset
 - onko uhrin vaatteissa epäillyn DNA:ta ja päinvastoin
 - onko uhrin näytteissä epäillyn DNA:ta ja päinvastoin
 - kynnenalusnäytteet: kuidut, DNA
 - häpykarvojen kampausräyte, onko uhrin näytteessä epäillyn häpykarvoja ja päinvastoin (kampausräytestä voidaan tutkia myös kuituja ja eritteitä)

Mikä voi auttaa estämään seksuaalisia väkivallantekoja?

- Vaaratilanteiden ennakointi
- Toimintamallien miettiminen
- Itsestä ja omasta terveydestä on pidettävä huolta

On tärkeää osata sanoa EI.

Jokaisella oikeus päättää omasta
seksuaalisesta käyttäytymisestään
(seksuaalinen itsemääräämisoikeus)

KIITOS!

maija.aunio@poliisi.fi

